

Jaargang 13 - nummer 3 - juli 2025

Gezamenlijke
uitgave KNNV en IVN in Noord
West Overijssel

ivn natuur
educatie

KNNV

vereniging
voor veldbiologie

AGENDA KNNV en IVN

De werkgroep avonden beginnen om 19.30u en de lezingen om 20.00u.

Voor meer informatie zie rubriek Excursies en Lezingen.

Juli

- 12 Insectenexcursie Kiersche Wiede
- 19 Soortensafari Steenwijkerwold
- 30 BioBlitz avondwandeling Zomerdijk, Meppel

Augustus

- 02 Insectenexcursie Lindevallei

- 13 BioBlitz avondwandeling De Voorst, Vollenhove

September

- 19 Nachtvlinderavond
- 27 Soortensafari Park Rams Woerthe, Steenwijk

COLOFON

“Koppel”, jaargang 13, nummer 3, tweede kwartaal 2025

Natuurtijdschrift “Koppel” is een gezamenlijke uitgave van de KNNV en het IVN.

Redactie: Robert Rubertus, Rolf Kranenburg, Emile de Leeuw

Vormgever: René Manger

Drukwerk: drukkerij Bijzonderdruk te Steenwijk

Belangrijke informatie voor het aanleveren van kopij:

- graag op A4 formaat, via de mail en als platte tekst (zonder opmaak).
- geen pdf bestand, foto's in een apart bestand en met een formaat van minimaal 1.5 MB

Het volgende nummer verschijnt per 1 oktober 2025

Kopij hiervoor graag vóór 1 september 2025.

Redactieadres: E-mail redactiekoppel@gmail.com

Bij de voorplaat

Wat is dat doordringend kijkende beest op de voorplaat, verscholen achter het groen? Een klein soort beer? Een groot uitgevallen marterachtige? Dit is het dier dat Philip Friskorn al vele jaren op zijn wensenlijst had staan: de veelvraat. In dit nummer geeft hij een uitgebreide beschrijving van dit fascinerende dier met foto's uit zijn natuurlijke omgeving in Scandinavië.

INHOUD

2 Agenda KNNV en IVN	14 Punk
2 Colofon	17 Sayaquesa rund in het Drents-Friese Wold
3 Bij de voorplaat	21 De Gewone snuitvlieg en twee collega's uit hetzelfde geslacht
4 Van de redactie	23 Love is in the air, de Pimpelmees
4 Uit de besturen	24 Onderwatersafari IVN Noordwest Overijssel
5 De hyena van het noorden, de veelvraat	25 Excursies en lezingen
10 Soortenjaar Steenwijkerland Bioblitz 2025x2	30 Besturen KNNV en IVN
13 Mijn vriend Juno	31 Werkgroepen KNNV en IVN

In dit nummer is weer veel aandacht voor de resultaten van de ambitieuze Bioblitz Steenwijkerland 2025, excursies in het kader van de Bioblitz en de laatste stand van zaken. Op 1 juli is de stand 3216 waargenomen soorten, dat is 79% van de doelstelling. Dit belooft dus veel voor de tweede helft van het jaar. Meer weten? Scan de QR-code op de achterkant.

Verder in dit zomernummer artikelen over vogels met een kuif, aandoenlijk baltsgedrag van pimpelmezen, een bijzonder insect en

het Sayaquesa-rund dat in het Drents-Fries Wold wordt ingezet als grote grazer. Zeer lezenswaardig is ook het artikel van Philip Friskorn over een zeldzaam roofdier dat hij altijd al had willen ontmoeten in Scandinavië. Het is hem afgelopen maanden gelukt om een prachtige fotoreportage te maken over dit iconische dier.

De georganiseerde excursies die vermeld worden in dit nummer, bieden vele mogelijkheden om in de komende zomer van de natuur te genieten en te leren.

Uit de besturen

Vanuit het IVN-NWO bestuur.

De afgelopen periode hebben ons veel nare berichten bereikt over zieke IVN-leden, die veel betekenden voor onze afdeling en belangrijke taken vervulden in het ondersteunen van onze bestuurstaken. Door het uitvallen van deze personen realiseren wij ons als bestuur, dat wij kwetsbaar zijn en zonder ondersteuning van andere vrijwilligers niet de taken uit kunnen voeren, die nodig zijn voor een actieve en goed functionerende IVN-afdeling. Aafje heeft aangegeven dat het coördineren van de gidsen naast haar voorzitterstaak te veel van haar vraagt. Gelukkig heeft ons nieuwe bestuurslid Arjen Lensen deze taak voorlopig op zich genomen, maar wel tijdelijk. Bestuurstaken vragen al veel tijd. Taken er naast zijn al snel te veel. Wij zijn dus op zoek naar mensen die taken willen gaan uitvoeren die nu blijven liggen en/of noodgedwongen op-

genomen worden door bestuursleden.

Een van taken, waarvoor wij dringend iemand zoeken, is de PR. Een interessante taak voor iemand die graag in de pen wil klimmen en het omgaan met de plaatselijke pers en het gebruik van sociale media leuk vindt. In de afgelopen 'Koppels' hebben wij al oproepen gedaan met tot op heden helaas geen enthousiaste reacties. Lijkt het je een boeiende taak, maar wil je het niet alleen doen, dan zoeken we graag mee naar een PR maatje of bieden we ondersteuning vanuit het bestuur.

Hopelijk melden er zich leden zodat de activiteiten van het IVN-NWO in Steenwijkerland en Meppel gehoord en gezien worden.

Namens het bestuur van IVN-NWO:
Aafje, Willem-Jan, Ingrid, Harmien en Arjen.

Vrouwkje veelvraat in vol ornaat

Tekst en fotografie: Philip Friskorn

Een soortenrijke familie

Een dier dat al jaren op mijn wenslijst stond was de veelvraat. Op mijn vele reizen sinds 1977 naar het land van mijn voorvaderen had ik de veelvraat nog nooit gezien, laat staan gefotografeerd. In 2025 mocht ik het toch beleven. Het was in Midden Zweden waar een groot gebied lang geleden werd gepacht voor de jacht. Er werd echter niet gejaagd en dus vonden dieren daar rust en veiligheid. Drie nachten heb ik daar met een goede fotovriend in een hut gezeten op een plek waar verkeersslachtoffers werden neergelegd om zo in de natuur te worden gerecycled. Het was een succes, zowel het vrouwtje als twee mannetjes kon ik

fotograferen. Een van de mannetjes had één oog, waarschijnlijk was het andere oog bij een gevecht beschadigd geraakt.

Marterachtige

De veelvraat (*Gulo gulo*) is de grootste op het land levende marterachtige. Alleen de zeeotter en de reuzenotter zijn groter, maar die leven in het water. De naam veelvraat zou doen vermoeden dat ze heel veel eten, maar dat is niet zo. Wel zijn ze heel gulzig, een geslagen prooidier wordt meestal in stukken gescheurd en op diverse plekken verstopt, voedselvoorraden voor slechtere tijden. Ook kadavers van rendieren, elanden en andere dieren worden verscheurd en verborgen. Die verstoppelken worden afgedekt met takken en zelfs met ste-

Ze hebben toch in de gaten dat er naar ze gekeken wordt

Mogelijk zit er een prooi verborgen

Zware stenen verplaatsen is geen probleem

nen die wij niet kunnen tillen. Dat ze gulzig zijn heb ik tijdens mijn fotosessie zelf mogen aanschouwen. De wetenschappelijke naam 'gulo' betekent dan ook 'gulzigaard'. Ze worden door hun krachtige kaken en poten ook wel de hyena van het noorden genoemd. Als je hun gretigheid en agressiviteit met eigen ogen hebt mogen aanschouwen, dan weet je waarom ze deze bijnaam hebben.

Het zijn oersterke dieren met een gewicht van rond de 25 kg en een lengte van ongeveer één meter. De schofthoogte bedraagt circa 40 centimeter. Door hun pluimstaart lijken ze veel groter. De vrouwtjes zijn iets kleiner dan de mannetjes. Beide hebben korte gespierde

poten met intrekbare klauwen. Als ze zich bedreigd voelen zie je pas hoe indrukwekkend het gebit is. Prooien worden met bot en al verslonden, dikke botten worden probleemloos gekraakt en gegeten. Vanuit onze schuilhut hoorden we ze botten kraken. Dit roofdier is een echte vleeseter, maar soms worden ook vruchten gegeten en eieren uit nesten geroofd. In een boom klimmen is voor deze gespierde rover geen enkel probleem. Veelvraten leven in rotsachtig bebost gebied en leven in holen van rotschellingen waar ze in februari/maart hun jongen werpen. De jongen worden acht weken gezoogd en schakelen dan over op vlees.

Voorkomen

De veelvraat heeft een groot leefgebied. Voor Europa zijn dat de landen Noorwegen, Zweden, Finland, Rusland en Estland. Buiten Europa komt de veelvraat voor in Siberië, Alaska en Canada. Jarenlang zijn ze bejaagd om hun pels. De soort is in Noorwegen, Zweden en Finland beschermd. In Midden Noorwegen was hij vrijwel uitgestorven door ongebreidelde jacht tot er in 1973 een beschermde status ging gelden. Toen nam de soort langzaam maar zeker weer toe in onder andere de Dovrefjell. Soms worden er vergunningen afgegeven om de veel-

En indringer komt het territorium binnen

Dus laat mevrouw haar tanden zien

Botten worden gekraakt en gegeten.

Hyena houding!

Een mannetje met een oog

In het land der blinden is een oog koning

vraat te bejagen, met name door de impact van rendierhouders in de Noordelijke provincies van Noorwegen, Zweden en Finland en door schapenboeren in Scandinavië.

Oertijd

De veelvraat (*Gulo gulo*) zoals we die nu kennen is de enige in zijn soort. In het laat-pleistocene (120.000-11.000 jaar geleden) kwam er

in ons land een vergelijkbare veelvraat voor met de wetenschappelijke naam *Gulo schosseri*. Dit is gebleken uit fossiele vondsten op de Noordzeebodem en een vondst in een zandwinput in de provincie Utrecht.

De veelvraat is een oerdier, niet geweldig groot, met de kracht van een beer en de beet van een wolf.

Het feest is voorbij, de bonte kraai krijgt de restjes

Soortenjaar Steenwijkerland - BIOBLITZ 2025x2

Inmiddels is het bijna 1 juni 2025 en zijn we 5 maanden onderweg met het waarnemen en registreren van alle soorten in de gemeente Steenwijkerland.

Over de start van deze zogenaamde Bioblitz, waarbij we tot doel hebben 4050 waargenomen soorten te registreren bij waarneming.nl is meer te lezen in De Koppel van april 2025 en de maandelijkse nieuwsbrieven die op de website van IVN-NWO staan. <https://www.ivn.nl/afdeling/noordwest-overijssel/bioblitz-2025/>

Ook is het erg interessant om een kijkje te nemen op de afgeschermdde omgeving bij waarneming.nl voor de Bioblitz van gemeente Steenwijkerland via de volgende link: <https://waarneming.nl/bioblitz/16284/soortenjaar-2025x2-steenwijkerland/>

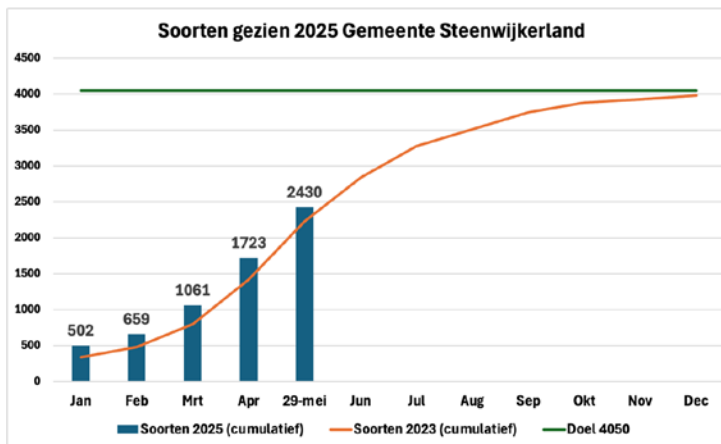
We zijn erg blij dat er zoveel enthousiaste deelnemers zijn die volop meedoen aan het registreren. Het resultaat tot 29 mei 2025 is 2430 soorten. De resultaten per maand zijn in het volgende overzicht te zien. Daaruit blijkt al wel dat we mooi op schema lopen. De koplopers zijn de waarnemingen voor

planten (552), nachtvlinders/micro's (293) vliegen/muggen (227) gevolgd door de vogels, mossen/korstmosses en kevers. Enkele bijzondere/ zeldzame soorten van de laatste dagen zijn een bronskopeend en een grote glanzende muurwesp (Ancistrocerus antilope).

In samenwerking met de gemeente Steenwijkerland is er een mooie duidelijke poster gemaakt om inwoners en/of bezoekers van de gemeente te attenderen op de Bioblitz. De QR-code op de poster leidt direct naar de website van de BioBlitz.

In verschillende openbare gebouwen en recreatielocaties zal de poster zichtbaar zijn. Hiermee willen we nog meer mensen (jong en oud) betrekken bij het project en vooral ook nieuwsgierig maken naar de biodiversiteit in je omgeving.

Biodiversiteit is momenteel een onderwerp dat veel onder de aandacht is. Recent bracht het Naturalis Biodiversity Center het Statusrapport Nederlandse Biodiversiteit uit. Noemenswaardig hieruit is dat Nederland nu de niet gewilde titel: 'Kampioen Biodiversiteitsverlies' heeft. Wel zijn er al beleid en afspraken gemaakt om de biodiversiteit te verbeteren, zoals bijvoorbeeld met behulp van de Kaderrichtlijn Water. Daarnaast is het goede nieuws dat we kampioen 'meten en monitoren' zijn en de snelle technologische ontwikkeling daarin. Qua monitoring zit de grootste waarde in het vastleggen van soorten-

Soortensafari Vollenhove, bron foto's Harmien Starre

groepen zonder een eigen ‘fanclub’, door de niet experts! Er zijn 47.000 soorten in Nederland, waarvan slechts 341 vogels, terwijl er wel 20.000 verschillende soorten insecten zijn. Monitoring hiervan neemt toe door gebruik van apps of AI met bijvoorbeeld beeldherkenning. Het statusrapport geeft daarover het volgende aan over de burger-waarnemingen:

“Dankzij websites, apps en AI dragen niet-experts steeds meer bij aan waarnemingen van soorten. En dat is een erg positieve ontwikkeling voor de kennis van de Nederlandse biodiversiteit.”

Wie meer wil lezen van het statusrapport, kijk op:

<https://ap.lc/wYrXI>

Als projectgroep willen we daarom “burgers” meenemen op excursies in hun eigen directe woonomgeving en uitleggen wat biodiversiteit betekent en wat zij daaraan kunnen bijdragen. Deze vorm van excursie hebben we Soortensafari genoemd.

Onze eerste Soortensafari was op zaterdag 3 mei in Vollenhove nabij/in Park Old Ruitenburg. Een heel diverse groep van ongeveer 20 deelnemers kreeg uitleg over hoe te kijken en zoeken naar soorten en hoe je kunt melden via een app van waarneming.nl. Met veel enthousiasme ging jong en oud op stap. Enkele quotes van de deelnemers na afloop waren “kunnen we nog even doorgaan” en “dit is echt heel verslavend”! Ook

zijn die middag enkele nieuwe eerste waarnemingen gedaan, zoals de plant Zeepkruid.

Er gaan nog meer van dergelijke Soortensafari's volgen.

Op de planning staan:

- zaterdagmiddag 19 juli 2025 in Steenwijkerwold, Gelderingensteeg,
- zaterdagmiddag 27 september 2025 in Steenwijk, Park Rams Woerthe.

Opgave hiervoor via e-mailadres: ivnbio-blitzswl@gmail.com

Daarnaast willen we met deelnemers van de IVN en KNNV-afdelingen nog wat specifiek op zoek gaan naar bepaalde soorten of in bepaalde natuurgebieden. Meer informatie hierover is te vinden in de agenda van activiteiten van deze Koppel-editie en in de nieuwsberichten van de BioBlitz op de website.

De projectgroep Soortenjaar Steenwijkerland, Bioblitz 2025x2

Willem-Jan, Niels en Froukje

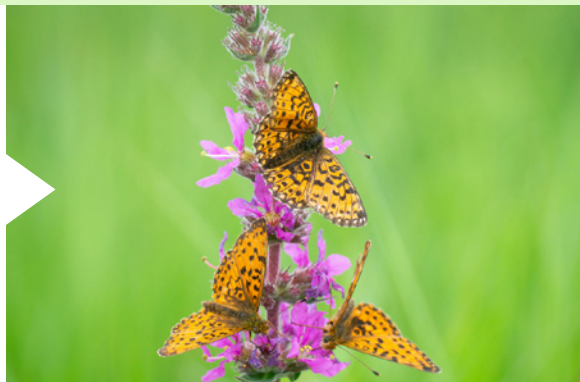

Soortensafari Vollenhove, bron foto's Harmien Starre

BIOBLITZ 2025

Samen brengen we de natuur in kaart

Een BioBlitz is het vastleggen van zoveel mogelijk soorten binnen een bepaalde tijd. Het gaat bijvoorbeeld om planten, dieren en schimmels.

Help ook mee en registreer uw
waarneming via:
www.waarneming.nl

Zo krijgen we een goed beeld van wat
hier groeit en bloeit!

Meer weten? Scan de QR-code.

Het is een wonder hoe een band kan ontstaan tussen mens en dier, in dit boek tussen mens en Ekster. Bijna 19 jaar was Juno mijn vriend, wij begrepen elkaar en verstonden elkaar. Stemmingen over en weer waren duidelijk in blijdschap, boosheid en verdriet. De in Nederland voorkomende kraaiachtigen worden beschreven en het leven van Philip Friskorn met Ekster Juno in vrolijke en verdrietige tijden. Het is in de wetenschap bekend dat Eksters tot de intelligentste dieren op aarde behoren. Ik hoop dat dit boek mag bijdragen tot een andere kijk op deze prachtige vogel.

Full color paperback, 108 pagina's

ISBN/EAN 978-94-91747-18-2

Prijs € 18,95

Verkrijgbaar is enkele boekhandels en bij Philip Friskorn, info@skylark.nl

PUNK

Rietgors man zittend op schrikdraad

Tekst en foto's: Ben Prins

Er bestaan heel wat soorten vogels, die hun innerlijke roerselen laten zien door middel van hun hals- en kopveren. Vooral bij het paringsvoorspel spelen deze veren vaak een belangrijke rol. Heel opvallend is de verentooi bij het mannetje van de kemphaan in het voorjaar, tijdens de schijngevechten om de gunst van een vrouwtje op de gemeenschappelijke kampplaats. Pure macho's! Speciale kopveren versieren echter ook de koppen van heel wat andere soorten vogels, veren die onder normale omstandigheden afhangen, maar tijdens de balts als een indrukwekkende kuif omhoog worden gezet, zoals onder andere bij reigers en futen.

Het opzetten van de kopveren gebeurt bij veel andere soorten als een reactie op bedreigende of onverwachte omstandigheden. Een merel zet de kopveren omhoog bij een aanval van een soortgenoot, die mogelijk sterker is dan hijzelf. Een teken van onzekerheid of onderwerping. Ook een vink zal bij

Kemphaan in vechttenuw

Zaagbekvrouw met kuif

Koolmees man nat van het badderen

een onzekere situatie de kopveren even oplichten. Maar er is naar mijn weten in ons land maar één vogelsoort, waarbij zowel de mannen als de vrouwen van nature getooid zijn met een warrige kam van veren, een kam, die geen enkele rol speelt bij balts, machogedrag, of andere emoties: de middelste zaagbek. Een onvervalste punker!

Het stoere uiterlijk zit bij de middelste zaagbek in zijn genen. Daar heeft deze vogel ge-

woon niets over te zeggen. Maar toch krijg je soms het gevoel, dat sommige vogels op zo'n uiterlijk best jaloers zijn en er ook als een punker willen uitzien. Zo had een koolmeesman bij ons in de tuin zo intensief gebadderd, dat niet één veertje op zijn lijf meer goed zat. Zelfs de veren op zijn kop staken als een verwarde kuif omhoog. Het beest zag er niet uit! Een andere koolmees, nog keurig in het pak, keek van afstandje verbaasd toe, en dacht misschien: "Dat komt nooit meer goed!". Het zal voor die koolmees inderdaad een hele toer zijn geweest om al zijn veertjes weer keurig opgepoetst op hun plaats te krijgen. Maar hoe doe je dat met die kuif? Daar kan je immers als vogel niet bij!

Nog vreemder had een man rietgors zich toegetakeld (alweer een man!). Zittend op een afrasteringsdraad keek hij vol trots om zich heen. Dwars over zijn kop liep een bijna veerloze zone, alsof de vogel daar met een trimmer de veren had weggeschoren. Voor en achter deze kale strook stond nog een plukje zwarte veren overeind. Een mislukte poging om er ook als een indrukwekkende punker uit te zien? Of was er een andere oorzaak? Ietsje verderop, misschien niet meer dan vijf centimeter weg, hing er een bordje met als tekst: "PAS OP, schrikdraad!" Was die kuif door de stroom eraf gebrand? Ik heb het nog aan de rietgors gevraagd. Maar met een hooghartige blik hield hij de snavel gesloten.

Wij zullen dus de werkelijke reden, hoe dit vreemde kapsel is ontstaan, niet meer kunnen achterhalen. Maar één ding is zeker: ook de vogelwereld heeft rare kostgangers!

Ben Prins, Uffelte
e-mail: ecprins@hetnet.nl

Rietgors man met kuif

Sayaquesa rund in het Drents-Friese Wold

longe stier en kalf

Tekst en foto's: René Manger

De Sayaguesa is een zeldzaam Spaans runderras. Het ras komt oorspronkelijk uit het Zuidwesten van Spanje in de provincie Zamora. Wereldwijd zijn er nog ongeveer 600 dieren van dit prachtige zeldzame ras. Het is een groot ras dat ook wel werd ingezet als lastdier, maar nu meer voor het vlees wordt gehouden. De koeien kunnen een schofthoogte van 155 cm bereiken

en tussen de 650 en 850 kg wegen, een stier tot wel 1100 kg. Omdat de dieren goed tegen schrale grasland situaties kunnen worden ze momenteel in Nederland in de Planken Wambuis (Veluwe), Schiermonnikoog en het Drents Friese Wold ingezet als begrazers. Wat betreft lichaamsbouw, aanpassing aan een schrale omgeving en gedrag lijkt dit ras nog veel op het oerrund.

Foto 1. Stier eet Brem

Foto 2. Koe met Spaanse oranje oormerken

Begrazing is belangrijk om een landschap zo divers mogelijk te houden. Ze eten voornamelijk grassen, maar ook takken en twijgen van berk, vogelkers en brem (foto 1). Het gaat goed met de kuddes en er is vlees te koop van dieren die in de gebieden overcompleet zijn. De dieren zijn geregistreerd aan de oren gelabeld, net als koeien die bij boeren worden gehouden. Sayaquesa's met oranje oormerken zijn in Spanje gelabeld (foto 2).

In het Drents Friese Wold is inmiddels een vrij grote kudde van ongeveer 80 dieren aanwezig, die zich meestal in twee groepen ophoudt. Het gebied waar de runderen rondlopen bestaat uit bos, heideterrein en voormalige bouwgrond en beslaat een oppervlakte van

ongeveer duizend hectare. Aan het hoofd van een kudde staat een oudere, ervaren koe.

In de winter van 2024 heb ik een paar keer de kudde in het Drentse Friese Wold bezocht. Ze

Foto 3. Een kalf heeft een roodbruine kleur

De Sayaguesa is een Spaans runderras dat sterkt lijkt op de oerrund. Sayaguesa runderen zijn bij uitstek geschikt voor het begrazen van schrale natuurterreinen. Wereldwijd zijn er nog ongeveer 600 dieren over van dit zeldzame spaanse ras. De Sayaguesa is een grote koe met een schofthoogte van zo'n 160 cm en weegt tussen de 650 en 850 kg.

kunnen zich goed alleen bedruipen en zijn goed aangepast aan hun omgeving. Het is belangrijk om voldoende afstand (50 meter) met ze te houden. Ze zijn nieuwsgierig en zijn niet altijd gesteld op menselijke aanwezigheid, zeker als ze kalveren hebben. Een kalf is in het begin van z'n leven lichtroodbruin gekleurd (foto 3). Later krijgen ze hun donkere kleur. Ze kalveren het hele jaar rond, dus ze kunnen ook in de winter geboren worden. In de zomer hebben ze een minder dikke vacht (foto 4) en zijn ze beter aangepast aan hoge temperaturen.

Een kenmerk van dit ras is de roodbruine aalstreep die bij veel dieren aanwezig is (foto 5).

Kuddebeheerder Gijs Bouwmeester vertelde dat de runderen zich inmiddels aan de aanwezigheid van de wolf hebben aangepast. Ze hebben grote horens waarmee ze de wolven op afstand kunnen houden. Bij het werpen zondert een koe zich af en is moeder

en kalf dan kwetsbaar voor de wolf. Soms valt een kalf in dergelijke situaties ten prooi.

Foto 4. Een koe in zomervacht

Foto 5. Een koe met een roodbruine aalstreep

Gebleken is dat de runderen aan de randen van het gebied grazen, dicht bij menselijke activiteiten in de buurt van woonerven, waar mensen wonen met waakhonden. Het lijkt erop dat ze deze gebieden kiezen, omdat de wolf hier minder graag komt.

Zorg is om de toekomst wanneer wolven-roedels groter worden en uit meer dieren bestaan. Mogelijk dat de runderen zich dan minder goed kunnen verdedigen tegen deze roofdieren.

Wil je de bewegende beelden van deze bijdrage zien? Zie <https://ap.lc/NCTat>

Foto 6. Drinkend kalf in de winter

De Gewone snuitvlieg en twee collega's uit hetzelfde geslacht

Gewone snuitvlieg

Tekst en foto's: Willem-Jan Hoeffnagel

Herkenning

In Nederland komen drie soorten van het geslacht *Rhingia* voor. Dit geslacht is onderdeel van de familie Zweefvliegen (Syrphidae). Daarvan worden er in Nederland meer dan 300 gevestigde soorten onderscheiden. De gewone snuitvlieg (*Rhingia campestris*) is algemeen. De overige twee soorten, de korte snuitvlieg (*Rhingia borealis*) en de rode snuitvlieg (*Rhingia rostrata*), zijn zeer zeldzaam en nog nooit in ons werkgebied waargenomen. De korte snuitvlieg is alleen bekend van drie exemplaren uit Limburg. De rode snuit-

vlieg is slechts bekend uit de negentiende eeuw maar is recent (in 2010) herontdekt.

De gewone snuitvlieg is een middelgrote zweefvlieg. Deze soort heeft een grijs bestoven borststuk. De combinatie van het snuitvormig

Kop met snuit

verlengde gezicht en het overwegend rode achterlijf met donkere tekening, maakt dat de gewone snuitvlieg niet is te verwarren is met andere zweefvliegen. Net als de meeste zweefvliegen zijn het zeer goede bestuivers.

Waarneming

Het verspreidingsgebied van de gewone snuitvlieg loopt van West-Europa tot in Mongolië en Oost-Siberië. De dieren worden in heel Europa waargenomen, maar zijn minder algemeen in berggebieden. In Nederland is deze soort algemeen tot zeer algemeen.

Ze komen voor in alle open biotopen, met uitzondering van hoogveen en kwelders. Met name in weilanden, langs wegbermen en bospaden kan je deze soort aantreffen. Snuitvliegen vliegen vaak op schaduwrijke plekken en dicht bij de grond. Ze lijken een voorkeur voor vochtige plekken te hebben. Ook is deze soort vroeg op de dag zonnend te vinden op bladeren van diverse kruiden en bomen. Bloembe-

zoek vindt plaats op diverse lipbloemen maar ook op andere soorten zoals: appel, fluitenkruid, gevlekte orchis, lavendel en lijsterbes.

Biologie

Per jaar zijn er twee generaties met pieken in april / mei en in augustus. Er worden tot 86 eitjes per keer gelegd aan de onderkant van kruiden in de buurt van koeienvlaaien, die in de zon liggen. De eitjes komen na 1 tot 3 dagen uit. De larven zoeken een koeienvlaai op en verpoppen zich hier na twee tot drie weken. Het popstadium duurt ongeveer 10 dagen. In een enkele koeienvlaai kunnen tot 100 larven zitten. Deze camoufleren zich met mest en zijn daardoor moeilijk te ontdekken.

Bescherming

De gewone snuitvlieg komt op dit moment algemeen voor en is niet bedreigd. Het gebruik van antibiotica en ontwormingsmiddelen in de veeteelt, kan potentieel echter een bedreiging vormen voor deze soort.

Goede bestuivers

Love is in the air, de pimpelmees

Wat vind je van mijn kuif?

Tekst en fotografie: Philip Friskorn

Bij het fotograferen van vogels vanuit de schuiltent of schuilhut gebeuren er altijd onverwachte dingen. Zo overkwam mij dat in het vroege voorjaar met een paartje pimpelmezen. Ik was eigenlijk aan het wachten op de komst van een middelste bonte specht, een van mijn wenssoorten. Die kwam niet opdagen, maar een paartje pimpelmezen voer-

den een fraai programma op vlak voor mijn tent. Meneer pimpel gaat met een stukje noot mevrouw pimpel verleiden en zet daarbij zijn blauwe kuif op. De vonk slaat over en zij neemt het nootje met liefde aan. Meneer sluit het ritueel af door zijn rechter vleugel te spreiden om zo te laten zien dat hij de perfecte partner is. Dit alles heeft geleid tot een kort beeldverhaaltje. De moraal: geduldig wachten levert fraaie momenten op.

Ik heb een haopje voor je

I love you!

Ik jou ook!

Heb ik geen mooie vleugel?

Onderwatersafari

IVN Noordwest Overijssel

Tekst en foto's: Elizabeth Binsbergen

De Onderwatersafari op 14 juni was leuk. We waren met drie IVN-ers (Colette, Niels en ik) en er zijn zo'n 8 kinderen met hun (groot)ouders gekomen om te vissen in het slootje op de legakker direct achter het Buitencentrum van Ossenzijl. Op een flinke bui na werkte het

weer aardig mee. Sommige kinderen kwamen na de bui nog een keer vissen. Met een theezeefje in het aquarium op de IVN tafel onder het afdak ging het vis- en vangfeestje ook tijdens regen gewoon door. We vonden onder andere een bijzondere keverlarve. Volgens Obsidentify is dit de larve van de geelrandkever. Als extra toevoeging hadden we dit keer ook waterplanten in een bak. In de vaart achter het Buitencentrum van Ossenzijl de invasieve bleek de exoot *Cabomba* (waterwaaier) voor te komen. We hebben hem na het bekijken weer in hetzelfde water teruggeplaatst (daar stonden er meer). In het slootje op de legakker groeien nog geen waterwaaiers, wel onder andere krabbenscheer en kikkerbeet.

Larve Geelrandkever

Excursies en Lezingen

12 juli 2025: Insectenexcursie naar de Kiersche Wijde

We gaan naar insecten (en andere geleedpotigen) kijken in de Kiersche Wijde. Daarbij zullen we ons concentreren op soorten die gemakkelijk waar te nemen zijn. Groepen die veel te zien zijn, zijn vlinders en libellen. Het is een waterrijk gebied met veel afwisseling in de vorm van bosjes, trekgaten en open water. Juist die afwisseling zorgt voor de aanwezigheid van veel soorten.

We gaan een stuk van het Veenweidepad lopen. Dat is het pad aan de westkant van de parkeerplaats. De route kenmerkt zich door een grote afwisseling aan biotopen, vandaar dat we veel soorten tegen kunnen komen.

Wat helpt bij het observeren van insecten is het gebruik van een verrekijker met een korte scherpstelafstand. Maar ook gewone verrekijkers kunnen gebruikt worden. Vergeet verder niet om eten en drinken mee te nemen. Het is een vochtig terrein. Laarzen of bergschoenen zijn aan te bevelen.

Datum en tijd: Zaterdag 12 juli 2025, start om

11:00 uur (tot ongeveer 14 uur)

Verzamelen: De parkeerplaats aan de Lozedijk 20 in Wanneperveen.

Deelname: Speciaal voor cursisten van de IVN opleiding “Leer de Basis”.

Maximum aantal deelnemers: 15

Meer informatie en opgave: Bij slecht weer (en denk dan voornamelijk aan regen of erg harde wind) gaat de excursie niet door. Geef je daarom op door een e-mail te sturen naar Willem-Jan Hoeffnagel: willem-jan@hoeffnagel-photography.nl.

19 juli 2025: Soortensafari Steenwijkerwold

Doe mee met onze soortensafari in de Gelderengesteeg in Steenwijkerwold. Dit jaar proberen we met ons soortenjaar 2025x2, zoveel mogelijk plant- en diersoorten in Steenwijkerland vast te leggen. Met de app Obsidentify en Waarneming.nl kun je eenvoudig soorten herkennen en bijdragen aan onderzoek.

Programma:

Start: 13:00 uur op het parkeerterrein naast Café Gelderingen.

Activiteit: Soortensafari door de steeg met zijn eeuwenoude essenstoven, met tips voor herkenning van verschillende soortengroepen.

Einde: 15:00 uur, terug op het parkeerterrein voor een gezamenlijke afsluiting.

Duur: Ongeveer 2 uur.

Vorbereiding: Maak een account aan op Waarneming.nl en installeer de app Obsidentify. Voor specifieke instructies kijk op: de IVN-webpagina: www.ivn.nl/afdeling/noordwest-overijssel/bioblitz/2025/. Lukt dat niet, dan proberen we dit bij aanvang van de excursie.

Heb je specifieke soortenkennis en wil je anderen begeleiden? Laat het ons weten via willem-jan@hoeffnagel-photography.nl

Datum en tijd: Zaterdag 19 juli 2025, start om 13.00 uur (tot ongeveer 15.00 uur)

Verzamelen: Parkeerterrein, Café Gelderingen, Gelderingen 65, 8341 PT Steenwijkerwold.

Deelname: Voor alle inwoners van Steenwijkerland, geen natuurkennis nodig!

Maximum aantal deelnemers: 20

Meer informatie en opgave: Stuur een mail naar Willem-Jan Hoeffnagel (willem-jan@hoeffnagel-photography.nl)

30 juli 2025 BioBlitz avondwandeling Zomerdiijk Meppel

Ons soortenjaar 2025x2 loopt heel goed. Waar velen van onze afdeling erop uit zijn geweest om soorten te determineren, hebben we ons als projectgroep vooral gericht op het betrekken van publiek en inwoners. De soortensafari excursies, de posters en de IVN-website zijn daar voorbeelden van.

We zien veel waarnemingen terug in het Nationaal Park en in andere natuurgebieden zoals de Woldberg. Ook het aantal waarnemingen in het woongebied loopt heel goed. Toch zijn er in onze gemeente ook terreinen die aan de aandacht lijken te ontsnappen. Vaak natuurterreinen die niet publiektoegankelijk zijn en ook nog eens in uithoeken van Steenwijkerland zijn. Daarom organiseren we in de zomer minimaal 2 Bioblitz wandelingen.

Zou je een keer een kijkje willen nemen op een terrein dat normaal is afgesloten? En vind je het leuk te speuren naar planten, insecten en andere soorten? Doe dan mee met onze Bioblitz avondwandelingen!

De deelname is beperkt omdat we op niet publiek terrein komen tot 10 deelnemers per keer. Geef je op door te mailen naar: ivnbioblitzswl@gmail.com

Datum en tijd: Woensdagavond 30 juli 2025, start om 19.15 uur tot ongeveer 21:15 uur (uitloop mogelijk maar eerder afhaken kan ook).

Verzamelen: Meppel, Zomerdiijk, bij de rotonde eraf en rij voorbij huisnr 3a. Rij door en hou rechts aan tot einde haven. Parkeren ter plekke, zie link of kaartje (er is geen adres, sta je op de Olde Staphorsterhaven, dan moet je toch nog naar de ander kant van de haven rijden).

Deelname: Gratis maar maximaal 10 personen.

Meer informatie en opgave: ivnbioblitzswl@gmail.com

2 augustus: Insectenexcursie Lindevallei

We gaan deze keer naar een gebied net buiten ons werkgebied, namelijk naar de fraaie Lendepolder bij Wolvega. Het is een gebied met afwisselend open waterpartijen met veel oeverbegroeiing, drassige weilanden en moerasbossen. Van de vlinders kunnen we kleine vuurvinder, landkaartje, koevinkje en misschien ook wel de zilveren maan verwachten. Bij de libellen hopen we op diverse soorten van laagveenmoerassen zoals gevlekte witsnuit en de gevlekte glanslibel. Ook een vroege Kempense heidelibel is niet uit te sluiten. Als kers op de taart is misschien de zeldzame Noordse winterjuffer te zien. Het gebied kan drassig zijn, dus zorg voor passende kleding en schoeisel. We hopen natuurlijk op mooi weer.

We vertrekken om 11.00 uur bij de “Fietsbrug over de Linde”. De fietsbrug ligt aan de Domeinenweg, Peperga en is te bereiken door vanaf De Blesse de Steenwijkerweg naar Wolvega te nemen. Na 1 km begint rechts de Domeinenweg die gevolgd kan worden tot de fietsbrug. We zullen ongeveer 14.00 uur weer

terug zijn. Wat helpt bij het observeren van insecten is het gebruik van een verrekijker met een korte scherpstelafstand. Maar ook gewone verrekijkers kunnen gebruikt worden. Vergeet verder niet om eten en drinken mee te nemen.

Bij slecht weer (en denk dan voornamelijk aan regen of erg harde wind) gaat de excursie niet door. Geef je daarom op door een e-mail te sturen naar willem-jan@hoeffnagel-photography.nl.

Datum en tijd: Zaterdag 2 augustus 2025 11:00-14:00 uur

Verzamelen: Bij de fietsbrug over de Linde. De fietsbrug ligt aan de Domeinenweg, Peperga en is te bereiken door vanaf De Blesse de Steenwijkerweg naar Wolvega te nemen. Na 1 km begint rechts de Domeinenweg die gevolgd kan worden tot de fietsbrug.

Deelname: Gratis.

Meer informatie en opgave:

Willem-Jan Hoeffnagel: willem-jan@hoeffnagel-photography.nl.

13 augustus 2025: BioBlitz avondwandeling De Voorst Vollenhove

Ons soortenjaar 2025x2 loopt heel goed. Waar velen van onze afdeling erop uit zijn geweest om soorten te determineren, hebben we ons als projectgroep vooral gericht op het betrekken van publiek en inwoners. De soortensafari excursies, de posters en de IVN-website zijn daar voorbeelden van.

We zien veel waarnemingen terug in het Nationaal Park en in andere natuurgebieden zoals de Woldberg. Ook het aantal waarnemingen in het woongebied loopt heel goed. Toch zijn er in onze gemeente ook terreinen die aan de aandacht lijken te ontsnappen. Vaak natuurterreinen die niet publiekstoegankelijk zijn en ook nog eens in uithoeken van Steenwijkerland zijn. Daarom organiseren we in de zomer minimaal 2 Bioblitz wandelingen.

Zou je een keer een kijkje willen nemen op een terrein dat normaal is afgesloten? En vind je het leuk te speuren naar planten, insecten en andere soorten? Doe dan mee met onze Bioblitz avondwandelingen!

De deelname is beperkt omdat we op niet publiek terrein komen tot 10 deelnemers per keer. Geef je op door te mailen naar: ivnbioblitzswl@gmail.com

Om te speuren naar soorten planten en dieren, nemen we een kijkje bij:

- Enkele kribben in het Vollenhov kanaal
- Overzichtspunt, de Voorst, bij Tennet

- Een perceel aan het Kadoelermeer van Natuurmonumenten, is het doel van deze wandeling.

Datum en tijd: Woensdagavond 13 augustus 2025, start om 19.15 uur tot ongeveer 21:15 uur (uitloop mogelijk maar eerder afhaken kan ook).

Verzamelen: Vollenhove, de Voorst, te hoogte van huisnr 59. Parkeren langs de Rede of de Voorst. Dit is tegenover de Ijsbaan. De wandeling is ongeveer 4 km, stevige schoenen aanbevolen.

Deelname: Gratis maar maximaal 10 personen.
Meer informatie en opgave: ivnbioblitzswl@gmail.com

19 september 2025: Nachtvlinderavond

Op vrijdagavond 19 september organiseert onze afdeling voor de tweede keer een nachtvlinderavond. Deze nachtvlinderavond zal plaatsvinden in of in de directe omgeving van

Steenwijk.

Met behulp van speciale lampen, zogenaamde vliedervallen en door het smeren van speci-

ale, voor nachtvlinders aantrekkelijk “stroop”, zullen we verschillende soorten nachtvlinders van dichtbij gaan bekijken.

Datum en tijd: Zaterdag 19 september 2025, start om 20:00 uur. Eindtijd (ook afhankelijk van het weer) uiterlijk 22:30 uur.

Verzamelen: Informatie wordt later gedeeld na opgave.

Deelname: Voor deze bijeenkomst vragen we een kleine vergoeding voor koffie, thee en wat lekker. Deze vergoeding bedraagt 4 euro per persoon.

Meer informatie en opgave: Opgave is verplicht door een mail te sturen naar Arjen Lensen: arjenlensen.nme@gmail.com

27 september 2025: Soortensafari Steenwijk

Doe mee met onze soortensafari in Park Rams Woerthe in Steenwijk. Dit jaar proberen we met ons soortenjaar 2025x2, zoveel mogelijk plant- en diersoorten in Steenwijkerland vast te leggen. Met de app Obsidentify en Waarneming.nl kun je eenvoudig soorten herkennen en bijdragen aan onderzoek.

Programma:

Start: 13:00 uur bij de ingang van Park Rams Woerthe.

Activiteit: Soortensafari door het park, met tips voor herkenning van verschillende soortengroepen.

Einde: 15:00 uur, terug op het parkeerterrein voor een gezamenlijke afsluiting.

Duur: Ongeveer 2 uur.

Voorbereiding: Maak een account aan op Waarneming.nl en installeer de app Obsidentify. Voor specifieke instructies kijk op: de IVN-webpagina: www.ivn.nl/afdeling/noord-west-overijssel/bioblitz-2025/. Lukt dat niet, dan proberen we dit bij aanvang van de excursie.

Heb je specifieke soortenkennis en wil je

anderen begeleiden? Laat het ons weten via froukje2012@gmail.com.

Datum en tijd: Zaterdag 27 september 2025, start om 13.00 uur (tot ongeveer 15.00 uur)

Verzamelen: Ingang van het Park Rams Woerthe, Gasthuislaan 2, 8331 MX Steenwijk .

Deelname: Voor alle inwoners van Steenwijkerland, geen natuurkennis nodig!
Maximum aantal deelnemers: 20

Meer informatie en opgave: Stuur een mail naar Froukje de Vries: froukje2012@gmail.com.

**KNNV Koninklijke Nederlandse
Natuurhistorische Vereniging,
vereniging voor veldbiologie**

KNNV Afdelingsbestuur
Postbus 171
8330 AD Steenwijk
Bankrek.nr: NL95INGB0001027674 t.n.v. KNNV,
afd. De Noordwesthoek Steenwijk.

Voorzitter

Vacature
voorzitter@noordwesthoek.knnv.nl

Secretaris

Sjoerd Osinga,
06 36037311
secretaris@noordwesthoek.knnv.nl

Penningmeester en ledenadministratie

Candida van Wirdum,
06 51552846
penningmeester@noordwesthoek.knnv.nl

Bestuurslid

Emile de Leeuw,
0653643469
webmaster@noordwesthoek.knnv.nl

Bestuurslid

Vacature

Waarnemingen

Ton Bode,
0521 512074
ton.bode@planet.nl

**IVN Vereniging
voor natuureducatie en
duurzaamheid**

IVN Afdelingsbestuur
Postadres Pr. Beatrixplantsoen 20
7941 EW Meppel
Bankrek.nr: NL45INGB0000342784 t.n.v. IVN
afd. Noordwest Overijssel Steenwijk

Voorzitter

Aafje Maris
0629626083
aafjemaris@casema.nl

Secretaris en ledenadministratie

Harmien Starre
0641527600
h.starre@kpnmail.nl

Penningmeester

Willem-Jan Hoeffnagel
0521 857735
Willem-jan@hoeffnagel-photography.nl

Bestuurslid

Ingrid Even
tel. 0624779425
ingrideven@hotmail.nl

Bestuurslid

Vacature

Werkgroepen KNNV

Weidevogelbescherming

Obe Brandsma
obehyltje@live.nl

Plantenwerkgroep

Candida van Wirdum, 06 51552846
candida@jolicoeur.nl

Insectenwerkgroep

Arjen Lensen
06-29077923, arjen.nat@gmail.com.

Geologiewerkgroep

Wim Brussee
0521 516373, krebberbrussee@hetnet.nl

Werkgroep Wolterholten

Rene Bons
0521-517617, rene.bons@versatel.nl

Lezingen

Vacature
Waarnemer: Ton Bode
ton.bode@planet.nl

Excursies

Vacature

Natuur en milieuplatform

Henk Plat
06 23730199
henk.plat59@gmail.com

Websitebeheer

Emile de Leeuw
0653 643469, webmaster@noordwesthoek.knnv.nl

Website: www.knnv.nl/noordwesthoek

De Contributie en lidmaatschap

KNNV-leden € 39,50
Huisgenoten van KNNV-leden € 22,50
KNNV-jeugdleden € 12,50 (leeftijd 30 jaar of jonger)
NWH-leden € 22,00
NWH-huisgenootleden € 20,00
(nieuwe NWH(-huisgenootleden) niet meer mogelijk)
De contributie wordt automatisch geïnd c.q. moet vóór 1 maart ontvangen zijn.
Opzegging schriftelijk vóór 1 november bij de ledenadministratie.
Leden ontvangen het blad "Koppel" en het tijdschrift "Natura" van de landelijke KNNV.

Werkgroepen IVN

Excursies en gidsen

Aafje Maris
aafjemaris@casema.nl

Aanvraag excursies en gidsen:

Roely Luyten
het Eenspan 6, 8332 JG Steenwijk
r.luyten@home.nl

Vogels

Ingrid ten Berge
06-51535491
ingridtenberge@hotmail.nl

PR

Vacature

Natuurkoffers

Vacature

Werkgroep Jeugdnatuurclub

De Weerribben

Vacature

Websitebeheer

Willem-Jan Hoeffnagel
0521 857735
webmaster.noordwest-overijssel@ivn.nl

Schetsen in de natuur

Rietje Veltkamp
0618675444
info@rietjeveltkamp.nl

ivn.nwo.web@gmail.com

Website: www.ivn.nl/afdeling/noordwest-overijssel

Contributie IVN € 25,00 per jaar

Leden ontvangen het blad "Koppel" en "Mens en Natuur", tijdschrift van het landelijk IVN
Donateur kan iedereen worden, die geen werkend lid kan of wil zijn, maar wel het verenigingswerk wil steunen: bijdrage € 25,00 incl. "Koppel".
Huisgenoten van leden betalen € 5,00.
Beëindiging van het lidmaatschap IVN Noordwest Overijssel: via schriftelijke opzegging bij de ledenadministratie.

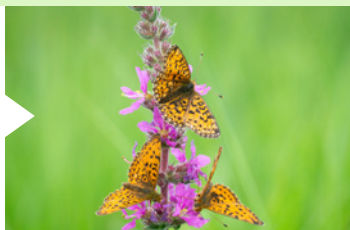
Retouradres: postbus 171 - 8330 AD Steenwijk

PostNL
Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

BIOBLITZ 2025

Samen brengen we de natuur in kaart

Een BioBlitz is het vastleggen van zoveel mogelijk soorten binnen een bepaalde tijd. Het gaat bijvoorbeeld om planten, dieren en schimmels.

Help ook mee en registreer uw waarneming via:
www.waarneming.nl

Zo krijgen we een goed beeld van wat hier groeit en bloeit!

Meer weten? Scan de QR-code.

IVN Vereniging voor natuureducatie en duurzaamheid afdeling Noordwest-Overijssel

KNNV
vereniging voor
veldbiologie
De Noordwesthoek